

ŻOŁNIERZE BIAŁOSTOCKIEJ NIEPODLEGŁOŚCI

listopad 1918 – luty 1919

GĄSIOROWSKI

JANUSZ TADEUSZ

Data i miejsce urodzenia: 17 czerwca 1889 r. we Lwowie (według akt personalnych ur. 1 VI 1889 r.)

Data i miejsce śmierci: 19 października 1949 r. w Paryżu (pochowany na Cmentarzu Les Champeaux w Montmorency)

Imiona rodziców: Ferdynand i Wanda (z domu Gostyńska)

Stan cywilny: żonaty (pierwsza żona – Zofia Zawiszancka, druga żona – Helena Makowska)

Imiona dzieci: Anna Turowicz

Narodowość: polska

Wyznanie: rzymsko-katolickie

Stopień wojskowy: generał brygady

WYKSZTAŁCENIE CYWILNE

Gimnazjum Filologiczne we Lwowie
Uniwersytet Wiedeński w Wiedniu (Wydział Matematyki i Filozofii)
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (Wydział Filozofii)

WYKSZTAŁCENIE WOJSKOWE

Kurs Szkoły Oficerskiej Rezerwy Artylerii w Krakowie (1913-1914)
Kurs Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie (1922-1923)

DATA WSTĄPIENIA DO ARMII OBCEJ

Październik 1913 r.

DATA WSTĄPIENIA DO WOJSKA POLSKIEGO

1 listopada 1918 r.

RODZAJ BRONI

Artyleria

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

j. niemiecki, j. francuski (w mowie i piśmie)

ZNAJOMOŚĆ KRAJÓW

Austria, Rosja, Ukraina, Węgry

RANY I KONTUZJE

Brak danych

<p style="text-align: center;">ODZNACZENIA WOJSKOWE (POLSKIE I OBCE)</p>	<p style="text-align: center;">Srebrny Krzyż Orderu Wojennego Virtuti Militari Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski Krzyż Niepodległości Krzyż Walecznych (dwukrotnie) Złoty Krzyż Zasługi (dwukrotnie) Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości Order Legii Honorowej II i IV klasy (odznaczenie francuskie) Order Krzyża Orła I klasy (odznaczenie estońskie) Order Trzech Gwiazd I klasy (odznaczenie łotewskie) Order Białej Róży Finlandii I klasy Order Miecza I klasy (odznaczenie szwedzkie) Order Zasługi I klasa (odznaczenie węgierskie) Order Korony Rumunii I klasy Order Gwiazdy Rumunii III klasy Order św. Sawy III klasy (odznaczenie jugosłowiańskie)</p>
<p style="text-align: center;">DATY MIANOWAŃ OFICERSKICH</p>	<p style="text-align: center;">1914 r. – chorąży 1915 r. – podporucznik 1918 r. – kapitan 1919 r. – major 1920 r. – podpułkownik 1924 r. – pułkownik 1932 r. – generał brygady</p>
<p style="text-align: center;">OPINIE / POCHWAŁY</p>	<p><i>Duża wartość wniosków operacyjnych. Głęboka analiza i szeroki pogląd na sytuację. Zadanie przeprowadził wybitnie lojalnie i konsekwentnie – gen. Leon Berbecki (gra wojenna w Krakowie, opinia z 22-25 marca 1937 r.).</i></p> <p><i>Podczas podróży historycznej wykazał bardzo dobrą orientację i umiejętność organizowania wysiłku wojsk. Koncepcje i ich wykonanie dobre. Jako dowódca dywizji potrafił zespolic i podnieść psychicznie wartość dywizji organizując twórczy wysiłek w pracy i służbie. Umie obserwować ludzi i użyć ich odpowiednio. Praca teoretyczna nad sobą bardzo dobra. Praca doskonalenia oficerów sztabowych b. dobrze przemyślana i przeprowadzona. Wyniki prac b. dobre – gen. Mieczysław Norwid-Neugebauer (Inspektorat Armii w Warszawie, opinia z 1937 r.).</i></p>
<p style="text-align: center;">PRZEBIEG SŁUŻBY WOJSKOWEJ DO 1 XI 1918 R.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - od 1901 r. członek organizacji młodzieżowych „Pet” i „Zarzewie”, - współzałożyciel i komendant krakowskiego oddziału Armii Polskiej, - od 1911 r. komendant Polskich Drużyn Strzeleckich w Krakowie, - od 1913 r. służba w szkole jednorocznych ochotników artylerii armii austro-węgierskiej w Krakowie, - w latach 1914-1916 uczestnik walk na froncie wschodnim (dowódca plutonu i baterii artylerii, adiutant dywizjonu i kombinowanej grupy),

	<ul style="list-style-type: none"> - od 16 grudnia 1916 r. przebywał na urlopie zdrowotnym, - po jego zakończeniu zdezerterował z armii austro-węgierskiej, angażując się całkowicie w działalność konspiracyjną Polskiej Organizacji Wojskowej (dalej: POW), - pod przybranym nazwiskiem „Karol Gostyński” w stopniu podchorążego zaciągnął się do Polskiej Siły Zbrojnej, pracując jawnie w Komisji Wojskowej Tymczasowej Rady Stanu jako referent Sekcji Naukowo-Wydawniczej, - równocześnie członek i aktywny działacz Komendy Naczelnej POW; - od końca 1917 r. współredaktor czasopism wojskowych „Bellona” i „Wiarus”, - za swoją konspiracyjną działalność i dezercję poszukiwany intensywnie w 1918 r. przez niemiecką i austro-węgierską żandarmerię, - tego samego roku awansowany do stopnia kapitana i przydzielony przez Radę Regencyjną do pracy w organizowanym od podstaw Ministerstwie Spraw Wojskowych.
<p style="text-align: center;">PRZEBIEG SŁUŻBY LINIOWEJ W WOJSKU POLSKIM</p>	<ul style="list-style-type: none"> - od 1 listopada 1918 r. w szeregach odradzającego się Wojska Polskiego, - w listopadzie 1918 r. uczestniczył w rozbrajaniu żołnierzy niemieckich w Warszawie, - w tym samym miesiącu przydzielony do Dowództwa Okręgu Generalnego Warszawa na stanowisko referenta sekcji organizacji i szkolenia; - od 5 stycznia 1919 r. członek polskich misji wojskowych w rozmowach z przedstawicielami niemieckiego dowództwa wojsk Ober-Ostu w Kownie i Białymstoku; - od marca 1919 r. attaché wojskowy w misji Aleksandra Więckowskiego w Moskwie, - od 16 czerwca 1919 r. referent, a od 20 listopada szef Sekcji Regulaminów i Wyszkozenia Departamentu I Mobilizacyjno-Organizacyjnego MSWojsk., - od czerwca 1920 r. oficer sztabu Armii Rezerwowej gen. Kazimierza Sosnkowskiego w walkach na Białorusi, - od 24 września do 11 listopada 1920 r. dowódca 3. pułku artylerii polowej Legionów i w/z dowódca III Brygady Artylerii Legionów, - od 25 listopada 1920 r. do 5 lutego 1921 r. uczestnik kursu dla wyższych dowódców w Warszawie, - następnie szef Wydziału Regulaminów Oddziału III Sztabu Generalnego, - od 15 października 1922 r. do 15 października 1923 r. uczestnik kursu doszkalającego w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie, - przez kolejny rok szef sekcji doświadczalnej i wykładowca w Doświadczalnym Centrum Wyszkozenia Armii w Rembertowie, - w latach 1924-1926 szef Biura Komitetu do Spraw Uzbrojenia Sztabu Generalnego, - w czasie zamachu majowego 1926 r. opowiedział się zdecydowanie po stronie marszałka Józefa Piłsudskiego, kierując w trakcie walk warszawską siecią kolejową, - od września 1926 r. oficer Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych

	<p>na stanowisku szefa gabinetu, II oficera do zleceń i szefa Biura Inspekcji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 3 grudnia 1931 r. do 5 czerwca 1935 r. szef Sztabu Głównego Wojska Polskiego, - od 27 czerwca 1935 r. dowódca 7. Dywizji Piechoty w Częstochowie, którą dowodził w walkach z Niemcami we wrześniu 1939 r., - od 4 września 1939 r. w niewoli niemieckiej, jako jeńiec wojenny oflagów w Johannisbrunn, II C Colditz i VII A Murnau, - ostatnie lata swego życia spędził w Nicei i Paryżu, gdzie zmarł 19 października 1949 r., - autor wielu regulaminów i publikacji wojskowych, m. in. <i>Armatki piechoty</i> (1917), <i>Artyleria konna: szkic dziejów, organizacji i taktyki</i> (1917 r.), <i>Bibliografia druków dotyczących powstania styczniowego 1863-65</i> (1923 r.), <i>Co każdy żołnierz o artylerji wiedzieć powinien</i> (wydania z 1918, 1919 i 1920 r.), <i>Bibliografia psychologii wojskowej</i> (1938 r.), <i>Bitwa pod Wąsoszem 23 kwietnia 1863</i> (1938 r.), <i>Zadania i rozwój psychologii wojskowej</i> (1946 r.).
<p style="text-align: center;">UDZIAŁ W BIAŁOSTOCKIEJ NIEPODLEGŁOŚCI W LATACH 1915-1919</p>	<p>Od listopada 1918 r. do marca 1919 r. kpt. Gąsiorowski był uczestnikiem kilku tur polsko-niemieckich pertraktacji w/s transportu oddziałów niemieckich z frontu wschodniego (<i>Heeresgruppe Kiev</i> i 10. Armia) do Prus Wschodnich, z wykorzystaniem trasy kolejowej Kijów – Kowel – Brześć Litewski – Bielsk Podlaski – Białystok – Osowiec – Grajewo i ominięciem centralnych ziem Królestwa Polskiego. Wspólnie z rtm. Olgierdem Górką podpisał 24 listopada 1918 r. w Kownie polsko-niemiecki układ w tej sprawie. W pierwszych dniach stycznia 1919 r. został mianowany delegatem polskiego Sztabu Generalnego, z zadaniem prowadzenia dalszych rozmów z szefem sztabu niemieckich wojsk Ober-Ostu – gen. Maxem Hoffmannem i urzędnikiem Ministerstwa Spraw Wojskowych Republiki Bawarskiej Manfredem Bühlmannem w Grodnie i Białymstoku. Ich zwieńczeniem stało się zawarcie 5 lutego 1919 r. umowy białostockiej, którą ze strony polskiej podpisał prof. Ludwik Kolankowski i kpt. Janusz Gąsiorowski – oficer łącznikowy polskiego dowództwa przy <i>General-Kommando Reseeve-Korps III</i> i niemieckiej XXII Brygadzie Kawalerii w Białymstoku. Wspólnie z Józefem Kościuszką sformował 19 lutego 1919 r. w Białymstoku kilkunastoosobowy oddział zbrojny, dla utrzymania porządku i bezpieczeństwa publicznego na ulicach miasta, po opuszczeniu go przez ostatnie ewakuujące się pododdziały armii niemieckiej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego, Kolekcja Generałów i Osobistości, sygn. I. 480.161; I. 340.1.862, MSWojsk. - Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce, Archiwum Józefa Piłsudskiego, Referat Personalny GISZ – opinie inspektorskie o oficerach, sygn. T: 701/1/120, k. 69, 143.

<p>ŹRÓDŁO DANYCH BIOGRAFICZNYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Czy wiesz kto to jest?</i>, red. S. Łoza, Warszawa 1938, s. 197. A. Deruga, <i>Geneza umowy białostockiej z 5 lutego 1919 r.</i>, „Rocznik Białostocki”, 1966, nr 6, s. 59–106. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1923, nr 63, 586. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1924, nr 43, s. 166; nr 110, s. 613. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1926, nr 44, s. 354. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1927, nr 18, s. 199. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1928, nr 9, s. 119. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1931, nr 10, s. 395. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1932, nr 6, s. 219. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1934, nr 9, s. 105. - Dziennik Personalny MSWojsk., 1936, nr 2, s. 21, 23. - <i>Lista oficerów Sztabu Generalnego</i>, Warszawa 1926, s. 4. - <i>Encyklopedia Wojskowa</i>, red. O. Laskowski, t. 3, s. 22–23. - <i>Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej</i>, red. J. M. Majchrowski, G. Mazur i K. Stepan, Warszawa 1994, s. 124–125. - H. P. Kosk, <i>Generalicja polska</i>, t. 1 A–Ł, Pruszków 1998, s. 148. - T. Kryśka-Karski, S. Żurkowski, <i>Generałowie Polski Niepodległej</i>, Warszawa 1991, s. 95. - T. Machalski, <i>Na przełomie</i>, „Bellona”, 1938, z 5, s. 833–892. - L. Mastalski, <i>Kadra dowódcza 7 Dywizji Piechoty 1919-1939. Słownik biograficzny</i>, Częstochowa 2014, s. 49–55. - A. Matczuk, <i>Generał i bibliograf. Janusz Tadeusz Gąsiorowski (1889-1949)</i>, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, 2000, nr 1, s. 89–109. - Monitor Polski, 1929, nr 123, poz. 302, <i>Zarządzenie o nadaniu Złotego Krzyża Zasługi</i>. - Monitor Polski 1930, nr 30, poz. 423, <i>Zarządzenie o nadaniu Krzyża Niepodległości z Mieczami, Krzyża Niepodległości i Medalu Niepodległości</i>. - <i>Order Trzech Gwiazd na piersiach oficerów polskich</i>, „Dziennik Białostocki”, 1934, nr 321, s. 2. - <i>Rocznik Oficerski 1923</i>, Warszawa 1923, s. 719, 814. - <i>Rocznik Oficerski 1924</i>, Warszawa 1924, s. 642, 736. - <i>Rocznik Oficerski 1928</i>, Warszawa 1928, s. 429, 447. - <i>Rocznik Oficerski 1932</i>, Warszawa 1932, s. 14, 421. - B. Samarski, <i>1919. Białystok rok pierwszy w prasie i innych materiałach źródłowych</i>, t. I, Białystok 2021, s. 14, 16, 52, 57. - P. Stawecki, <i>Słownik biograficzny generałów Wojska Polskiego 1918-1939</i>, Warszawa 1994, s. 119–120. - <i>Śmierć generała J. Gąsiorowskiego (1889-1949)</i>, „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”, 1949, nr 251, s. 1. - B. Waligóra, <i>Na przełomie. Zdarzenia na ziemiach Białorusi i Litwy oraz w krajach bałtyckich (1918–19)</i>, „Bellona”, 1934, z. 1, s. 1–56. - <i>Ze wspomnień</i>, „Dziennik Białostocki”, 1920, nr 44, s. 3.
<p>AUTOR BIOGRAMU</p>	<p>Marek Gajewski kustosz Muzeum Wojska w Białymstoku</p>